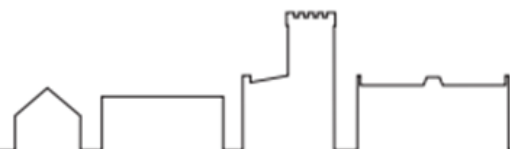

Verksamhetsplan 2026

Socialnämnden

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
NÄMNDENS ANSVAR	2
UTVECKLINGSSOMRÅDEN	3
MÅL	5
HÖG KVALITET	5
STOR VALFRIHET	7
HÖG ATTRAKTIVITET	8
HÖG EFFEKTIVITET	9
HÅLLBAR UTVECKLING	10
BUDGET	11
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	12
INVESTERINGAR	12
RISKER	13

Inledning

Avsnittet redogör övergripande för verksamhetsplanens mål och budget för kommande verksamhetsår.

Kommunens vision är vägledande i kommunens och nämndernas målarbete. I visionen finns fem övergripande strategiområden med syfte att tydliggöra visionens intentioner och inriktning för kommunens verksamheter (Hög kvalitet, Stor valfrihet, Hög attraktivitet, Hög effektivitet och Hållbar utveckling).

Inför 2026 har socialnämnden beslutat om nya mål. De totalt sju nämndmålen syftar till att svara på ovanstående strategiområden. Till målen finns indikatorer och aktiviteter kopplade. Socialnämndens verksamhetsplan ger en översikt av socialförvaltningens arbete för att säkerställa efterlevnad av de politiskt beslutade målen. Utöver de politiska målen är Socialförvaltningens verksamheter styrda av lagar, förordningar, rättspraxis och riktlinjer som även de anger riktningen för planeringen av 2026 års verksamhetsår. Planen beskriver utvecklingsarbeten och satsningar utifrån den av kommunfullmäktige beslutade budgeten för socialnämndens verksamheter.

Socialnämndens budget för 2026 är 845,5 miljoner kronor, en ökning med 43,7 miljoner kronor jämfört med 2025.

Nettokostnadsökningen i budget 2026 beror främst på äldreomsorgen med 34,0 miljoner kronor. Ökningen beror på 2 procents ökning av peng och check samt volymer enligt senast beslutad boendeplan 2024. Därtill kommer en ökning av volymer för korttidsboende. Inom individ och familjeomsorgen (IFO) är nettokostnadsökningen 2,5 miljoner kronor, där ökade volymer inom HVB och familjehem är störst. Inom socialpsykiatri ökar nettokostnaderna med 3,3 miljoner kronor, vilket hänförs till boende socialpsykiatri. Vidare avser 4,0 miljoner kronor en satsning på barn och ungas välmående samt anpassning till nya socialtjänstlagen.

För 2026 fokuserar förvaltningen särskilt på följande fokusområden:

- Omställning till ny socialtjänstlag
- Digitalisering
- Demografisk utveckling
- Kontinuitet och krisberedskap
- Välfärdsbrottslighet

För att komplettera och fördjupa ovanstående fokusområden kommer förvaltningen att arbeta särskilt med följande perspektiv:

- Barn och ungas hälsa, med särskilt fokus på flickors psykiska välmående
- Ett förstärkt och mer systematiska arbete mot våld i nära relationer

Socialnämnden tilldelades i kommunfullmäktiges budget för 2026 och plan för 2027 – 2028 ett uppdrag som innefattar att socialnämnden ska utreda de finansiella konsekvenserna av korttidsboendet Idun. Det åligger socialnämnden att presentera förslag på hur Idun kan bedrivas i framtiden för att uppnå en bättre balans mellan intäkter och kostnader. Uppdraget ska återrapporteras senast kvartal 4 2026 till kommunstyrelsen

Det som kommer genomsyra verksamhetsåret 2026 är en fortsatt utveckling för att säkerställa hög kvalitet, tillgänglighet och en robust organisation.

Nämndens ansvar

Avsnittet redogör övergripande för nämndens ansvar och verksamhet.

Socialnämnden är ansvarig för socialtjänsten i kommunen och har det yttersta ansvaret för att tillhandahålla tjänster till människor i alla åldrar. Detta ansvar inkluderar myndighetsutövning, förebyggande verksamhet samt individuella stöd- och skyddsinsatser för personer i utsatta livssituationer.

Socialnämnden ansvarar för kommunens åtaganden inom individ- och familjeomsorg, mottagning av nyanlända, äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning, familjerådgivning samt kommunens uppgifter enligt Alkohollagen (2010:1622), Lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel, tillsyn enligt Tobakslagen (2018:2088), Lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag och utredning av färdtjänst.

Nämnden har även ansvar för ledning och tillsyn av den kommunala hälso- och sjukvården samt för de kommunalt drivna verksamheterna inom sitt ansvarsområde. Dessutom ingår det i socialnämndens ansvar att strategiskt planera för att möta kommuninvånarnas behov, exempelvis genom särskilda boendeformer för personer med stora vård- och omsorgsbehov.

Verksamheter inom socialnämndens ansvarsområde drivs av privata utförare enligt kundvalssystemet enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV), genom upphandling enligt Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) samt i egen regi. Nämnden ansvarar för att upphandla privata utförare och följa upp kvaliteten i verksamheterna, både för privata utförare och egen regi.

Socialförvaltningen är organiserad i fyra avdelningar och kommunens egen regi inom vård- och omsorg. Förvaltningen leds av socialdirektör och i ledningsgruppen ingår de fyra avdelningscheferna och vård- och omsorgschef. Förvaltningen kännetecknas av samarbete, nära ledarskap och ett nyfiket och framåtblickande utvecklingsarbete och bidrar på flera sätt till det kommunövergripande arbetet med att utveckla och effektivisera arbetsprocesser inom kommunen.

Familjerätten är en gemensam tjänstemannaorganisation inom socialnämndens familjerättsområde mellan kommunerna Danderyd, Lidingö, Vaxholm och Täby, där Danderyd är värdkommun och ordförande i styrgruppen.

FOU Nordost ägs gemensamt av majoriteten av Nordost-kommunerna, med Danderyd som värdkommun och ansvarig för drift och ordförandeskap i styrgruppen.

Sedan den 20 mars 2025 ingår förvaltningen i en avtalssamverkan med Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd (SRMH). Avtalssamverkan innebär att handläggningen och tillsynen enligt Alkohollagen (2010:1622), Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088), Lagen om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730) och Lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter för Danderyd kommuns räkning utförs av SRMH.

Socialnämnden arbetar med kvalitetsledningssystem för att systematiskt och kontinuerligt säkra och utveckla kvaliteten i verksamheten. Detta inkluderar egenkontroller, avvikelshantering och uppföljning av målstyrningens indikatorer.

Utvecklingsområden

Avsnittet redogör nämndens utvecklingsområden och beskriver de förändringar som krävs utifrån lagändringar, politiska ambitioner, medborgarnas förväntningar och verksamhetens förutsättningar.

Förvaltningen fortsätter under 2026 att arbeta utifrån de fem fokusområden som varit vägledande under 2025.

1. Omställning till ny socialtjänstlag

Anpassningen till den nya socialtjänstlagen, som trädde i kraft den 1 juli 2025, är ett gemensamt utvecklingsområde för hela kommunen. Socialförvaltningen, tillsammans med övriga nämnders verksamheter och övriga förvaltningar, ska delta i arbetet för att skapa en socialtjänst som är mer förebyggande, kunskapsbaserad, jämställd och lättillgänglig. Målet är att nå invånare tidigt, innan problemen växer sig stora, och att insatser utan behovsprövning blir en naturlig del av stödet.

Arbetet är kommunövergripande eftersom många insatser inom andra nämnders ansvarsområden är avgörande för socialnämndens möjligheter att lyckas. Därför ska kommunen samverka och arbeta mot samma mål. Omställningen samordnas med den inriktning på barn och ungas välmående som beslutats i kommunens budget och verksamhetsplan med start 2026. Under våren genomförs en förstudie, följt av en tid- och aktivitetsplan för det fortsatta arbetet. Det övergripande projektledarskapet ligger hos socialförvaltningen.

2. Digitalisering

Socialförvaltningen kommer att fortsätta intensifiera och utveckla digitaliseringen under 2026 med syfte att öka tillgängligheten, effektiviteten och att möta invånarnas behov på ett modernt sätt. Detta arbete kommer under året att ske genom bland annat införande av säker digital kommunikation, nya e-tjänster och utvecklingsarbete i socialförvaltningens verksamhetssystem. Genom Sveriges kommuner och regioner (SKR) initiativ ”Handslaget för digitalisering” utvecklas även välfärdstekniska lösningar och digital coach erbjuds till seniorer, nyanlända och personer med funktionsvariationer. Förvaltningen kommer även att implementera de digitala tjänsterna ”Samarbete vid separation” (SES) och ”Birds” som är ett kostnadsfritt digitalt relations- och familjeverktyg som på ett enkelt sätt ger stöd i relationen och föräldraskapet. Detta är tjänster som är förebyggande, lättillgängliga och öppna för alla kommuninvånare.

3. Demografisk utveckling

Med en växande äldre befolkning behöver förvaltningen arbeta med en djupgående och långsiktig analys av framtida behov och de faktorer som påverkar dem. Under det kommande året läggs särskild vikt vid att kartlägga förutsättningar för boendeplatser i relation till den nya socialtjänstlagens förebyggande inriktning och de effekter som tidiga insatser kan ge över tid. Detta arbete kopplas till en bred genomlysning av verksamheten, där insatser, resursanvändning och ekonomiska förutsättningar analyseras för att skapa hållbara lösningar. Parallellt fortsätter utvecklingen av förebyggande stöd som gör det möjligt för fler att bo kvar hemma längre, med bibehållen kvalitet och effektivt resursutnyttjande.

4. Kontinuitet och krisberedskap

Arbetet med att stärka kommunens beredskap kommer att fortgå under 2026 genom bland annat etablering av POSOM-samordning och utveckling av rutiner för krishantering och beredskaps- och kontinuitetsplaner.

5. Valfärdsbrottslighet

Förvaltningen har tagit fram en handlingsplan för att motverka valfärdsbrott inom upphandling, myndighetsutövning och utbetalningar. Av handlingsplanen framgår det en rad aktiviteter som kommer utgöra grunden för 2026 års arbete med frågan. Arbetet kommer att ske i nära samverkan med övriga förvaltningar i kommunen för att säkerställa ett kommunövergripande och samordnat arbetssätt. Genom att dela erfarenheter och resurser mellan förvaltningarna stärks den gemensamma förmågan att förebygga och upptäcka valfärdsbrott. Under 2026 planeras även att en särskild handläggare tillsätts för att ytterligare utveckla arbetet.

Socialförvaltningen avser för 2026 att utöver ovanstående fokusområden integrera två nya perspektiv för att komplettera och fördjupa de befintliga fokusområdena:

- *Barn och ungas hälsa, med särskilt fokus på flickors psykiska välmående*
I takt med att samhället förändras har barns och ungas behov blivit alltmer komplexa. Resultaten från Stockholmsenkäten 2024 visar att flickor i Danderyd, särskilt på gymnasienivå, rapporterar en oroande grad av psykisk ohälsa. Stress, sömnsvårigheter, nedstämdhet och höga krav på sig själva är återkommande teman. Flickor uppger också i högre grad att de oroar sig för framtiden och har svårt att hitta balans mellan prestation och välmående. Förvaltningen anser att det bör prioriteras insatser som främjar psykisk hälsa hos barn och unga, med särskild uppmärksamhet på flickor. Flickor rapporterar i högre grad än pojkar psykisk ohälsa, stress, oro och känslor av otillräcklighet – något som bekräftas i bland annat Stockholmsenkäten. Denna utveckling kräver ett samlat och långsiktigt arbete.

Den av kommunstyrelsen antagna *Barn- och ungdomsstrategin* betonar vikten av samverkan mellan skola, socialtjänst och kultur/fritid för att möta barns och ungas behov tidigt. Strategin utgår från barnets rättigheter och behov, och lyfter fram vikten av att arbeta förebyggande, hälsofrämjande och relationsskapande. Socialnämnden bidrar aktivt till detta arbete genom att utveckla insatser som når unga även utanför klassrummet, stärka föräldrastöd och samverkan med skola och fritid, utveckla metoder för att förebygga skolfrånvaro och isolering, samt erbjuda flexibla insatser för att motverka stress och psykisk ohälsa.

Under 2026 kommer förvaltningen att vidta åtgärder och genomföra aktiviteter för barn och ungas välmående. Åtgärderna och aktiviteterna kommer att syfta till att stärka förebyggande insatser och stöd för barn och unga, bland annat genom utökade resurser till tidiga insatser i skolan och förbättrade samverkansformer mellan socialtjänst, skola, kultur och fritid för att främja en trygg och hälsosam uppväxtmiljö. Dessa åtgärder och aktiviteter samt effekterna av dem kommer att återrapporteras till kommunstyrelsen i samband med delårsrapport och årsredovisning 2026.

- *Ett förstärkt och mer systematiskt arbete mot våld i nära relationer*
Socialnämnden har i november 2025 antagit nya riktlinjer för arbetet mot våld i nära relationer. Dessa riktlinjer ska tillämpas inom förvaltningens samtliga verksamheter. Utbildningssatsningar och arbetsmetoder ska utvecklas för att ge Danderyds kommuninvånare ett effektivt stöd för att tidigt identifiera, förebygga och motverka våld i nära relationer.

Mål

Avsnittet redogör för de mål som beslutats i kommunens budget som är aktuella för nämnden. Till varje mål finns en beskrivning av målet och hur det mäts. I förekommande fall finns även aktiviteter kopplade till målen.

Hög kvalitet

Nämndmål: Socialförvaltningens insatser är lätt tillgängliga och av hög kvalitet

Indikator	
Målet har ingen indikator.	
Aktivitet	Mål
Utveckla förvaltningens arbete med synpunkter och klagomål genom att införa möjligheter till digital rapportering, utredning samt säkerställa att inkomna synpunkter och klagomål integreras i det systematiska kvalitetsarbetet	Genomförd
Utveckla förvaltningens arbete med avvikelser för att höja kunskapen om anmälningsskyldighet och säkerställa att inkomna avvikelser integreras i det systematiska kvalitetsarbetet	Genomförd
Genomföra en årlig kvalitetsberättelse där förvaltningens samlade arbete inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet årligen sammanfattas och analyseras	Genomförd

Inom ramen för socialnämndens grunduppdrag bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete inom samtliga av förvaltningens avdelningar för att säkerställa och garantera lätt tillgänglig service och insatser av hög kvalitet.

Med nya socialtjänstlagen som ledstjärna kommer socialförvaltningen under 2026 att fortsätta det sedan tidigare påbörjade utvecklingsarbetet för att garantera både medarbetare och kommuninvånare ett lättillgängligt stöd och hög kvalitet inom samtliga av socialförvaltningens avdelningar. Vidare kommer förvaltningen att arbeta för att öka tillgängligheten och sänka trösklarna för att dels komma i kontakt med, dels ha kontakt med socialtjänstens verksamheter.

Tidigare indikatorer för att mäta målet om kvaliteten i socialtjänsten verksamheter har varit den årliga nationella brukarenkätens resultat. Den nationella brukarenkäten genomförs numera vartannat år och kommer inte att genomföras under 2026. Mot bakgrund av detta har indikatorerna för brukarenkätens resultat tagits bort i verksamhetsplanen. Under året kommer förvaltningen i stället att tillämpa nya arbetssätt för att integrera 2025 års resultat i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

För att säkerställa måluppfyllelse och garantera ständig förbättring av insatsernas tillgänglighet och kvalitet i det stöd socialtjänsten erbjuder är det av största vikt att den enskildes synpunkter och klagomål samt händelser som innebär avvikelser från gällande rutiner och riktlinjer identifieras, åtgärdas och leder till ständig förbättring. Under 2026 ska de enskildes möjligheter att lämna synpunkter och klagomål på socialförvaltningens verksamheter göras mer tillgängliga för att sänka tröskeln att inkomma med synpunkter och klagomål samt ge förvaltningen bättre möjligheter att förbättra kvaliteten i det stöd och den service som erbjuds utifrån kommuninvånarnas upplevelser. Vidare ska förvaltningen under 2026 utveckla arbetet med avvikelser för att säkerställa att risker och brister i verksamheten tidigt identifieras och åtgärdas. Detta för att eliminera att oönskade händelser ger konsekvenser för enskilda. Förvaltningen har även för avsikt att införa en årlig

VERKSAMHETSPLAN

kvalitetsberättelse där det samlade arbetet inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet sammanfattas och analyseras.

Nämndmål: Socialförvaltningen utvecklar digitala lösningar för att förbättra kommunens service och insatser

Indikator	
Målet har ingen indikator.	
Aktivitet	Mål
Införande av säker digital kommunikation (SDK) mellan myndigheter	Genomförd
Införande av säkra meddelanden till enskilda	Genomförd
Erbjuda fler digitala alternativ för socialförvaltningens insatser samt välfärdstekniska lösningar	Genomförd

Genom att erbjuda fler digitala alternativ och välfärdstekniska lösningar bidrar nämndens verksamheter till ökad självständighet och service för kommunens invånare. Målet är att nämndens verksamheter ska ligga i linje med den digitala utvecklingen i samhället i stort och göra det lätt för kommunens invånare att både komma i kontakt med och få sina behov tillgodosedda av socialtjänsten. Under 2026 kommer förvaltningen att införa säker digital kommunikation som ett led i att säkerställa ett rättssäkert och informationssäkerhetsklassat arbetssätt för att skicka information mellan myndigheter. Förvaltningen kommer även att införa möjligheten att skicka information digitalt på ett säkert sätt till enskilda. Dessa åtgärder bedöms vara aktiviteter som stärker både rättssäkerhet och tillgänglighet. Vidare ska arbetet med välfärdstekniska lösningar fortsätta för att erbjuda smarta och hållbara alternativ som främjar självständighet för den enskilde.

Nämndmål: Alla kommuninvånare som kommer i kontakt med socialförvaltningen ska få adekvat stöd och hjälp. Under 2026 är det fortsatt fokus att utveckla stödet kring våld i nära relationer

Indikator	Utgångsläge	Mål
Vuxna (18 år eller äldre) som aktualiserats i individ- och familjeomsorgen på grund av utsatthet för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld, antal/10 000 vuxna invånare	11,6	Mer än 11,6
Vuxna (18 år eller äldre) som fått minst en insats från individ- och familjeomsorgen på grund av utsatthet för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld, antal/10 000 vuxna invånare	4	Mer än 4
Antalet våldsutövare som själva söker stöd	2	Mer än 2
Aktivitet		
Samtliga medarbetare inom socialförvaltningen ska genomgå kompetenshöjande insatser inom området våld i nära relationer		Genomförd
Inrätta en öppenvård inom våld i nära relation		Genomförd

Under 2026 har socialnämnden valt att fördjupa sina prioriterade områden till även omfatta att stärka arbetet mot våld i nära relationer. I begreppet våld i nära relation inbegrips även hedersrelaterat våld.

Målet syftar till att utveckla och tillgängliggöra stödet mot våld i nära relationer. Med nya socialtjänstlagens intentioner ska stödet och servicen till både de som utsätts för och de som

VERKSAMHETSPLAN

utövar våld i nära relationer syfta till att förebygga, tidigt upptäcka och mildra våldets konsekvenser.

Förvaltningen kommer under året att arbeta för att utveckla arbetssätt som innebär att de insatser för kategorin som erbjuds ska bli mer kända med målet att mörkertalet av de våldsutsatta eller våldsutövande ska sjunka och att adekvat stöd sätts in i rätt tid för att minimera våldets konsekvenser.

Indikatorerna som mäts för att visa på måluppfyllnad innebär att fler kommuninvånare som är i behov av stöd på grund av våld i nära relation ska identifieras och erbjudas stöd. För 2026 kommer förvaltningen även att redovisa antalet våldsutövare som själva sökt hjälp.

Under 2026 kommer förvaltningen att inrätta en öppenvård för stöd och behandling inom våld i nära relation. Förvaltningen har i dagsläget ett avtal med en extern leverantör för dessa tjänster. Förvaltningen har som mål att istället bedriva arbetet inom den egen verksamheten för att säkerställa ett nära och kvalitativt stöd.

Vidare kommer det genomföras förvaltningsövergripande kompetenshöjande insatser för att säkerställa att alla medarbetare har en grundläggande kompetens och förståelse för våldets olika yttringar och konsekvenser.

Stor valfrihet

Nämndmål: Kommuninvånarna har möjlighet att välja bland ett brett utbud av insatser

Indikator	
Målet har ingen indikator.	
Aktivitet	Mål
Genomföra medborgardialoger för att samla in kommuninvånarnas åsikter	Genomförd
Förbättra möjligheterna för kommuninvånarna att jämföra och göra välinformerade val	Genomförd

Målet tar fasta på ambitionen att Danderyds kommuninvånare ska ges möjlighet att ha inflytande i de insatser som krävs för att tillgodose deras behov. Genom att genomföra medborgardialoger samlas invånarnas behov, önskemål och erfarenheter in, vilket ger ett bättre underlag för att utveckla och anpassa utbudet av insatser. Parallellt förbättras tillgången till tydlig och jämförbar information om olika insatser, vilket stärker invånarnas förutsättningar att göra välinformerade val. Målet är att öka både transparens och delaktighet, vilket i förlängningen bidrar till ökad kvalitet och träffsäkerhet i de insatser som erbjuds.

Hög attraktivitet

Nämndmål: Socialförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare med en god arbetsmiljö

Indikator	Utgångsläge	Mål
HME - Hållbart medarbetarengagemang	79,8	Mer än 83
Personalomsättning	13,9%	Mindre än 12%
Sjukfrånvaro korttid	3,7%	Mindre än 3,5%
Aktivitet		
Förvaltningsövergripande satsning på chefs- och ledarskap		Genomförd

Målet är att socialförvaltningen ska vara en arbetsplats dit folk söker sig och där man stannar. På socialförvaltningen genomförs ett systematiskt arbetsmiljöarbete och satsningar sker för att attrahera duktig personal. Exempelvis har förvaltningen infört en arbetsgrupp som syftar till att genomföra aktiviteter för att främja medarbetares hälsa och välbefinnande. Målet att vara en attraktiv arbetsgivare med en god arbetsmiljö mäts genom indikatorer som visar på HME – hållbart medarbetarengagemang, personalomsättning samt andelen korttidsfrånvaro.

För HME, som inte mäts under 2026, sätts ett tvåårigt mål om att nå över 83 i nästa mätning 2027. Under 2026 kommer förvaltningen utifrån resultatet från 2025 års medarbetarundersökning att arbeta för att stärka alla medarbetares engagemang, delaktighet och trivsel på arbetsplatsen.

Utgångsläget för indikatorerna personalomsättning samt sjukfrånvaro är utfallet från verksamhetsåret 2024 som är det senaste verksamhetsåret som ger utfall på helår. Förvaltningen ser en positiv trend i form av sjunkande personalomsättning. Senast i delårsrapporten 2025 presenterades ett årligt prognostiserat utfall för 2025 6,6 % personalomsättning samt 3,8 % sjukfrånvaro kort tid.

Även om förvaltningen i dagsläget visar på en positiv trend med sjunkande personalomsättning bedöms målet om 12 % omsättning som ett rimligt och realistiskt mål då det inte bör förbises att en viss grad av personalomsättning är positivt, då det möjliggör tillföra nya perspektiv och kompetenser till organisationen.

Korttidssjukfrånvaron är låg. Målet är att behålla eller sänka den något till under 3,5 %.

I enlighet med kommunens vision om *medarbetarskap och ledarskap i samklang* förväntas förvaltningens chefer vara förebilder och genom ett tydligt kommunikativt och engagerat ledarskap bidra till en trygg och effektiv verksamhet med hög kvalitet. Förvaltningens chefer är nyckelfunktioner för att garantera att socialförvaltningen är och förblir en attraktiv arbetsgivare med en god arbetsmiljö. Under 2026 kommer förvaltningen därför att göra en satsning på chefer. Satsningen syftar ge chefer en god och likvärdig grund i att utföra sitt uppdrag. Under 2026 kommer det genomföras kompetenshöjande insatser för chefer som består bland annat kunskaper inom ekonomi och ledarskap utifrån kommunens utarbetade modeller.

Hög effektivitet

Nämndmål: Socialförvaltningen bedriver förebyggande arbete och kännetecknas av god ekonomisk hushållning

Indikator	Utgångsläge	Mål
Nettokostnadsavvikelse IFO	2,1%	Mindre än 0%
Nettokostnadsavvikelse LSS	14,4%	Mindre än 10%
Nettokostnadsavvikelse Äldreomsorg	-12,5%	Mindre än -13%
Aktivitet	Mål	
Ta fram indikatorer för att analysera effekten av socialtjänstens förebyggande	Genomförd	

Inför 2026 föreslås justerade mål för nettokostnadsavvikelser inom IFO, LSS och Äldreomsorg. Utgångsläge för ovanstående indikatorer baseras på utfall 2024 och tidigare mål i verksamhetsplanen.

Inom individ- och familjeomsorgen ser förvaltningen en trend med ökade kostnader främst inom familjeavdelningen. Målet är att ligga under referensvärdet.

Inom LSS föreslås ett nytt mål om mindre än 10 % i jämförelse med ett utgångsläge på 14,4 %.

Inom äldreomsorgen ligger utfallet nära målet, vilket talar för att behålla en hög ambitionsnivå med en viss justering.

I arbetet för att uppnå en god ekonomisk hushållning genomför förvaltningen en bred genomlysning av samtliga verksamheter. Syftet är att analysera insatser, resursanvändning och ekonomiska förutsättningar för att skapa effektiva och hållbara lösningar. Parallellt fortsätter förvaltningen utvecklingen av förebyggande stöd som gör det möjligt för fler att exempelvis bo kvar hemma längre med bibehållen kvalitet och effektivt resursnyttjande. Mot bakgrund av detta arbete bedöms målen kopplat till nettoavvikelse vara rimliga. Målen syftar till att vara både utmanande och genomförbara med fokus på långsiktig ekonomisk hållbarhet.

Socialförvaltningen har i kommunfullmäktiges budget tilldelats ett uppdrag att utreda de finansiella konsekvenserna av korttidsboendet Idun och presentera ett förslag på hur Idun kan bedrivas för att uppnå en bättre balans mellan intäkter och kostnader. Förvaltningen kommer att genomföra denna aktivitet och återrapportera uppdraget till kommunstyrelsen senast kvartal 4 2026.

I och med socialtjänstlagens intentioner ska socialtjänsten arbeta mer förebyggande för att minska behovet av mer ingripande insatser. Socialförvaltningen har påbörjat en kartläggning och planering för hur det förebyggande arbetet ska följas upp och hur effekterna ska mätas. Detta arbete planeras sedan integreras i nämndens verksamhetsplan för kommande planperioder.

Hållbar utveckling

Nämndmål: Socialförvaltningens insatser är jämlika och jämställda

Indikatorer	Utgångsläge	Mål
Antal genomförda individbaserade systematiska uppföljningar av insatser	5	Mer än 5
Aktivitet	Mål	
Erbjuda kompetenshöjande insatser för socialförvaltningens personal om jämlikhet och jämställdhet	Genomförd	

I syfte att skapa en mer likvärdig och inkluderande socialtjänst ska nämndens verksamheter under 2026 arbeta för att säkerställa att förvaltningens insatser är jämlika och jämställda. Genom att under 2026 vidareutveckla arbetet med individbaserad systematisk uppföljning ges förvaltningen bättre förutsättningar att analysera och följa upp hur behov, insatser och resultat fördelar sig mellan olika grupper vilket är viktiga indikatorer för att säkerställa effekten av arbetet mot måluppfyllelsen. Förvaltningen ska även arbeta systematiskt för att identifiera eventuella skillnader och säkerställa att insatserna är rättvisa och behovsanpassade utifrån kommuninvånarnas faktiska behov.

Budget

Avsnittet redogör nämndens budget som fastställts i kommunens budget.

Efter beslut i kommunfullmäktige (KF) uppgår socialnämndens budget för 2026 till 845,5 miljoner kronor (netto). Nämndens nettokostnader ökar med 43,7 miljoner kronor jämfört mot budget 2025. För plan år 2027 och 2028 uppgår budget till 867,6 miljoner kronor respektive 892,9 miljoner kronor, en ökning med 22,1 miljoner kronor respektive 25,3 miljoner kronor.

Socialnämndens förslag till driftsbudget i juni uppgick till 852,6 miljoner kronor för 2026, men justeras i kommunfullmäktige till 845,5 miljoner kronor, en justering netto med 7,1 miljoner kronor. Justeringen avser anslagets nettoram som minskar med 11,1 miljoner kronor, vilket främst innefattar 7,8 miljoner kronor för hyra för korttidsboendet Idun samt 2,6 miljoner IT-system. En riktad satsning på barn och ungas välmående samt anpassning för ny sociallagstiftning ger en utökning av socialnämndens förslag på anslaget med 4,0 miljoner kronor.

Nettokostnadsökningen 2026 beror främst på ökade kostnader inom äldreomsorgen med 34,0 miljoner kronor. Kostnadsökningen beror på ökat behov av boendeplatser på vård- och omsorgsboenden, hemtjänst och korttidsplatser. Peng och check är ökade med 2,0 procent för åren 2026 och 1,0 procent 2027 - 2028. Volymerna för vård- och omsorgsboenden är beräknade utifrån boendeplanen för socialnämnden 2025–2034 som är den senaste, beslutad 11 juni 2024. Förvaltningen har påbörjat en fördjupad behovsanalys i enlighet med lokalförsörjningsprocessens första fas och planeras vara färdigställd under hösten 2025.

Inom Individ-och familjeomsorgen (IFO) är nettokostnadsökningen 2,5 miljoner kronor. Inom individ- och familjeomsorg, familj, beräknas nettokostnaden för 2026 öka med 6,5 miljoner kronor jämfört mot budget 2025, vilket beror på ökade volymer inom hem för vård eller boende (HVB familj), familjehem, ensamkommande barn. Nettokostnaden för individ- och familjeomsorg, vuxen, beräknas minska med 4,0 miljoner kronor för 2026. Detta beror främst på lägre budgeterade kostnader för personal på myndighet, lägre vakanshyror samt högre intäkter från migrationsverket jämfört mot budget 2025. Kostnaden för försörjningsstöd samt stödboende beräknas öka under 2026.

Inom funktionshinderomsorgen beräknas en nettokostnadsminskning med 0,2 miljoner kronor. Volym och kostnadsminskningen avser främst bostad med särskild service för barn samt boendestöd, personlig assistans, avlösar-/ledsagarservice för vuxna jämfört mot budget 2025. Volymen och kostnaden för boende med särskild service för vuxna och daglig verksamhet ökar.

Inom verksamheten socialpsykiatri är nettokostnadsökningen 3,3 miljoner kronor. Detta beror främst på en volym och kostnadsökning inom socialpsykiatri boende.

Inom administration och nämnd är nettokostnadsökningen år 2026 4,2 miljoner kronor. Ökningen beror främst på en riktad satsning på barn och ungas välmående samt anpassning för ny sociallagstiftning ger en utökning av socialnämndens förslag med 4,0 miljoner kronor.

(mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Nettokostnader	-749,5	-801,8	-845,5	-867,6	-892,9
Förändring	-35,8	-52,3	-43,7	-22,1	-25,3
Förändring i %	5%	7%	5,5%	2,6%	2,9%

Verksamhetens nettokostnader

Ansvar	Budget 2025	Budget 2026
Administration och nämnd	-21,2	-25,4
Individ- och familjeomsorg	-96,1	-98,5
Äldreomsorg	-452,2	-486,2
Funktionshinderomsorg	-211,6	-211,4
Social psykiatri	-20,7	-24,0
FoU Nordost	0	0
Egen regi	0	0
Summa	-801,8	-845,5

Investeringar

Avsnittet redogör för nämndens investeringar.

Investering	Budget 2026
Årligt anslag	-1,0
Summa totalt investeringar	-1,0

Årligt anslag

Socialnämnden har ett årligt anslag på 1,0 miljoner kronor för inventarier, IT-utrustning och verksamhetsanpassningar i fastigheter.

Tidsbestämda projekt

Socialnämnden har ett tidsbestämt projekt för investeringar 2025–2027, nytt korttidsboendet Idun i Djursholm. Idun öppnades hösten 2025. Inventarier till korttidsboendet är budgeterade till 10,0 miljoner kronor med en avskrivningstid på 10 år och en internränta på 2,75 procent.

Risker

Avsnittet redogör för risker av väsentlig karaktär fördelat på ekonomiska risker, risker för verksamhet och omvärldsrisker. Riskerna beskrivs utifrån vilken sannolikhet och de konsekvenser riskerna kan ha om de inträffar under verksamhetsåret. Vid ekonomisk risk anges ett spann i miljoner kronor.

Ekonomiska risker

Socialnämndens verksamhet förutspås under 2026 att präglas av flera ekonomiska risker som har direkt eller indirekt påverkan på budgetutfall och prognos.

Volymrelaterade risker

Volymförändringar inom socialnämndens verksamheter utgör en betydande ekonomisk risk. Att prognostisera volymer inom socialtjänsten är en särskild utmaning eftersom det styrs av enskilda individers behov som snabbt kan ändra inriktning och förändras. Även andra faktorer så som vad som sker i samhället i stort samt hur verksamheten och tilliten till socialtjänsten utvecklas är styrande faktorer kring potentiella volymförändringar.

Inom individ- och familjeomsorgen (IFO) kan behov av placeringar innebära mycket höga kostnader, särskilt vid omfattande och komplexa vårdbehov som kräver institutionsplaceringar. Volymerna för vård- och omsorgsboenden är beräknade utifrån boendeplanen för socialnämnden 2025-2034 som beslutades i juni 2024. Förvaltningen har påbörjat en fördjupad behovsanalys som ska ge ytterligare underlag för kommande perioder.

Strukturella och avtalsrelaterade risker

Socialförvaltningen har avtal med externa leverantörer som i sig kan innebära ekonomiska risker. För att säkerställa att dessa potentiella risker minimeras är det viktigt att förvaltningen tillämpar ett strategiskt förhållningssätt och en ändamålsenlig inköpsprocess.

Personal- och kompetensförsörjning

Svårigheter att rekrytera nyckelkompetenser såsom arbetsterapeuter och fysioterapeuter har lett till behov av inhyrd personal, vilket är kostnadsdrivande. Om omsättningen på verksamhetschefer och sjuksköterskor ökar ytterligare, kan detta leda till ökade verksamhetskostnader och påverka kvaliteten i utförandet.

Verksamhetschefernas möjligheter att följa upp personalkostnader i realtid är begränsade i dagsläget, då den inköpta modulen Medvind Analytics ännu inte är implementerad. Detta försvårar ekonomistyrningen och ökar risken för budgetavvikelse.

Digitalisering och nya arbetssätt

Den nya socialtjänstlagen, som trädde i kraft den 1 juli 2025, innebär ett paradigmskifte för socialtjänstens uppdrag och arbetssätt. Lagen ställer högre krav på tillgänglighet, förebyggande arbete och kunskapsbaserade insatser. Förvaltningen har inlett ett omfattande omställningsarbete för att möta lagens intentioner, vilket ligger i linje med nämndens mål men samtidigt innebär betydande ekonomiska utmaningar.

Omställningen kräver investeringar i teknik, kompetensutveckling och nya strukturer. Digitalisering är en central del i detta arbete. Genom att utveckla digitala lösningar, exempelvis säker digital kommunikation och nya e-tjänster, skapas förutsättningar för en mer tillgänglig och effektiv socialtjänst. På lång sikt bedöms dessa satsningar kunna leda till kostnadsbesparingar och förbättrad kvalitet, men på kort sikt innebär de en ekonomisk belastning som inte fullt ut är budgeterad.

VERKSAMHETSPLAN

Verksamheten är komplex och svårprognostiserad, vilket förstärks av lagens krav på individanpassning och tidiga insatser. Nya arbetssätt, såsom ökad samverkan, digitalt stöd och förstärkt förebyggande arbete, kräver initialt stora resurser. I många fall syns de ekonomiska vinsterna först på längre sikt. Ett exempel är det förebyggande arbetet, där tidig upptäckt och insatser kan minska behovet av kostsamma placeringar eller boendeformer.

Statliga beslut och externa faktorer

Statliga beslut kring integration har lett till en osäkerhet i verksamheten, då antalet nyanlända varierar år från år. Detta innebär att budgeterade statliga ersättningar är svåra att förutse. Konsekvenserna kan bli att avsedda bostäder står tomma, vilket påverkar både intäkter och resursutnyttjande.

Risker för verksamhet

När volymerna inom socialtjänsten ökar, det vill säga antalet ärenden blir fler ökar också arbetsbelastningen. Utöver trenden med ökade volymer syns även komplexiteten i enskilda ärenden att öka. Ökad komplexitet ställer högre krav på kompetens, samverkan och tillgängliga resurser. För att kunna möta behoven och samtidigt säkerställa kvaliteten i insatserna behöver verksamheten ges rätt förutsättningar både organisatoriskt och ekonomiskt.

Omvärldsrisker

Desinformation

Den pågående desinformationskampanjen mot socialtjänsten i Sverige ger missvisande uppgifter om myndighetens arbete, särskilt kring omhändertagande av barn. Kampanjen har främst spridits via sociala medier och vissa utländska medier, vilket har lett till flera allvarliga konsekvenser.

Risker kopplade till desinformationskampanjen:

1. Hot och trakasserier mot personal: socialsekreterare och andra anställda inom socialtjänsten har blivit utsatta för hot och trakasserier i vissa av Sveriges kommuner, vilket kan skapa en känsla av osäker arbetsmiljö
2. Minskat förtroende för socialtjänsten: kampanjen har skadat allmänhetens förtroende för socialtjänsten, vilket kan leda till att människor tvekar att söka hjälp eller samarbeta med myndigheten.
3. Påverkan på beslut: rädslan för hot och trakasserier kan påverka socialsekreterares beslut, vilket i sin tur kan leda till att barn och familjer inte får det stöd de behöver.
4. Ökad arbetsbelastning: hanteringen av desinformation och dess konsekvenser kan öka arbetsbelastningen för socialtjänsten, vilket kan påverka arbetets kvalitet.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att motverka desinformationen och stärka skyddet för offentligt anställda, inklusive skärpta straff för hot och våld mot tjänstemän.

Det oroliga läget i världen kan innebära flera omvärldsrisker för socialtjänsten

1. Ökad arbetsbelastning: kris- och konfliktsituationer globalt kan leda till en ökning av flyktingar och asylsökande som behöver stöd och hjälp från socialtjänsten.

VERKSAMHETSPLAN

2. Säkerhetshot: främmande makt och våldsbejakande extremister kan utnyttja oroligheter för att skapa instabilitet, vilket kan påverka säkerheten för socialtjänstens personal och de individer som har behov av hjälp och stöd.

3. Resursbrist: ett försämrat säkerhetsläge kan leda till att resurser omfördelas till andra samhällsviktiga funktioner, vilket kan påverka socialtjänstens förmåga att leverera tjänster.

Dessa risker kräver att socialtjänsten har en stark beredskap och flexibilitet för att kunna hantera förändrade förutsättningar och säkerställa att de kan fortsätta stödja de mest utsatta i samhället.